

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 2

86. ÅRGANG

26. JANUAR

1 9 7 4

KIRKE I FORTID OG NÅTID

- Nonner og farver (Redaksjonelt)
- Camaras vinter (Side 20)
- St. Thomas-status (Side 21)
- Birgitta på flyttefot (Side 22)
- Katolsk røst i 1938 (Side 24)
- Mgr. Grasars hyrdebrev (Side 26)
- Film, klovn m.m.

André Bongard er død

Minneord
på side 28

UNGE NORSKE KATOLIKKERS FORBUND 1974

PÅSKELEIR:

7.—14. april for konfirmanter og andre i alderen 14—17 år.

JUNIORLEIRER:

I: 3.—11. juli på Mariaholm for barn i alderen 10—11.

II: 5.—15. august på Mariaholm for barn i alderen 12—13.

TENLEIRER:

I: Aldersgruppen 13—14 på Stella Maris, Mandal, ca. 25 deltagere.

II: Aldersgruppen 15—16 på Mariaholm, ca. 40 deltagere.

III: Aldersgruppen 16—17 år, dansk-norsk leir på Øm i Danmark, ca. 15—20 norske deltagere.

IV: Aldersgruppen 17—19 år, dansk-norsk leir i Tinn - Austbygd i Telemark, ca. 20 norske deltagere.

Tidspunkt for alle tenleirer: 24. juni—3. juli.

INTERNASJONAL LEIR på Seletun/Bergen 1.—10. august for dem som er over 18 år.

FOTVANDRING i Sverige — 5.—15. august.

Flere opplysninger i februar.

REDAKSJONELT:

NONNER OG

Det er små og store tegn i dagens katolske kirke på brytningen mellom fortid og nåtid. En brytning som ikke gjelder Kirkens egentlige mysterium, kall og tro, men derimot ytre arbeidsformer, visse rent menneskelige tradisjoner.

Et av disse tegn er ordensstrenes klesdrakt. La oss først få gjengi et leserbrev:

Herr redaktør,

Søsterdrakten har vært emne for debatt for en tid siden. Jeg skal ikke komme inn på selve drakten her, men bruken av den. Det er grunner som taler for at en søster bruker sivilt antrekk utenfor ordenshuset. Jeg tenker her spesielt på søstre som har arbeide ute i byen.

Men på en *søndag*, sammen med sine medsøstre, ser jeg ingen grunner til ikke å bruke drakten når en først er søster og har valgt denne livsform. Og det er en ting til: En søster gikk bort og ble fulgt til graven av sine medsøstre, deriblant noen med til dels farverige sivile antrekk. Måtte det ikke i en slik situasjon være en hedersbevisning å bruke sin søsterdrakt, både overfor sine medsøstre og ikke minst den avdøde?

AASMUND VIK

Vi er langt på vei enig med brevskriveren, det er en tid og et sted for for alt. Og det må gå an å markere sin uavhengighet ved andre anledninger. Eller: Det hele kan skyldes tankeleshet.

Men herr Vik rører såvidt ved et annet klesproblem når han snakker om *farverige klær*. Og om vi er enige her, vet jeg ikke.

De fleste av oss forstår idag at det både er nødvendig og befriende for ordenssøstre å kunne gå i sivil, på arbeide ute i samfunnet, på skoler osv. Det er Kirkens *nåtid*, søstrene kan gjøre en bedre innsats ofte hvis de går kledd som andre. De er ikke mindre katolske ordenssøstre fordi de i det ytre av og til ikke svarer til det tradisjonelle bildet man har av nonner.

Men ved et punkt stopper enkeltes forståelse. De mener at søstrenes sivile klær alltid må være i diskrete farver. Fordi det ser mer økonomisk ut med en kjedelig farve? Det er ikke tilfelle, rødt er ikke dyrere enn sort. Fordi søstrene ser for kvinnelige ut? Fordi det ikke er passende? Fordi søstre bør gi avkall på slike fornøyelser som det å ha en grønn strikket kjole som ender ved knærne?

Kjære venner, før gikk søstrene i sine ordensdrakter — og levde stort sett innenfor sine klostre. Problemet

Ordenssøster i arbeide i et tysk kvinnefengsel — her er det nødvendig med diskrete farver.

FARVER

En
klovn

med klær og farver eksisterte ikke. Idag er det en ny situasjon for Kirken og nye krav. Det betyr nye skikker blant søstrene — og det betyr at vi må tenke gjennom det hele på nytt og ikke feste oss for mye hverken ved romantiske forestillinger eller skremser.

Det er en historie om to unge norske noviser i et fransk kloster. En dag skulle alle de unge på utflukt — i sivil. Priorinnen, eldre og klok, mønstret dem før de dro. Så ristet hun på hodet:

De to norske måtte gjøre noe med skjørtene sine. De var for side.

Kort sagt: Hun ville ikke at de, når de først var i sivil, skulle se ut som forkledde nonner.

Så langt historien. Kanskje vi alle burde lære av denne priorinnen, for eksempel når det gjelder farver?

På den annen side skal noen av søstrene ta lærdom av Aasmund Viks brev og ikke opptre som om de var i trassalderen.

A. R.

Noen blir litt romantiske og vage når det snakkes om «gamle dager». Andre ser bare noe skremmende i «nye ting».

Forleden snakket jeg med en ikke-katolsk venn som hadde vært i en av våre kirker i julenattsmessen. Han sa:

— Joda, alt var bra. Men du vet, for meg er det ikke som i gamle dager. Det var liksom mer tyngde i det hele da, og så for oss som så det hele utenfra.

— Tyngde?

— Vel, husk på hvem dere hadde. Den og den . . . (Han kunne mange fine navn, han har alltid vært litt interessert i Morderkirken.) Det var verdighet og ro og alvor . . .

— I forhold til dagens nye generasjon av katolske prester?

— Gjerne det. De unge virker urydige på sånne kirkegjengere som meg. Det eneste jeg husker av dem er hårprakten og skjegget. Men tenk på det vi møtte før, bevares. Personligheter. Med en dash av Lutz . . .

— Hva er det du sier?

— Pater Lutz, du husker da ham, hm? En dash med Lutz, forstår du?

Samme dag støtte jeg på en katolsk dame som var rystet over en histo-

rie vi hadde hatt her i bladet. Om en ung kvinnelig protestant, en ung læge, som vil prøve å leve som protestant i et kontemplativt katolsk kloster på Lunden. — Skremmende, sa hun. — Hvor går Kirken hen, hm?

Jeg tenkte ved meg selv at det kanskje virket mer skremmende for noen av den unge dames protestantiske venner og slektninger. Men jeg holdt kjeft og sa noe generelt om nye tider og nye metoder.

Kunne også ha føyet til noe om nye folk selvfølgelig.

Vi gikk fra hverandre i fred, om ikke i forståelse. Vi har begge, tror jeg, mer enn en anelse om at det som binder oss sammen er viktigere enn alle moderne forstyrrelser.

Men på avstand kan man jo gruble litt over dette med fortid og nåtid.

Skal Kirken få gjort noe i denne tiden, må den leve og forbli i den store tradisjon, det er vi enige om. Men for noen er det uforståelig at man samtidig forlater visse, mer tidsbestemte tradisjoner.

Sånn var det ikke før. Det virker rystende. Ens romantiske forestillinger prøves, ens trosliv skaker en smule.

Men kanskje noe av dette problem kan løses med en, vel, med en dash Lutz?

Med hans ro, hans glimt i øyet. En ro og tyngde som neppe var bundet til disse tidsbestemte, ærverdige former, men til Kirkens meget lengre historie.

HOS DOMINIKANERNE

KATOLSK ORIENTERING

«DEN KATOLSKES MESSE I FORTID OG I NÅTID»

Messen er en så rik og sammensatt realitet at den fortjener å utdypes nærmere. Foredragene belyser noen av hovedaspektene og viser samtidig deres historiske bakgrunn og deres aktualitet. Serien avsluttes med en gjennomgåelse av påskens liturgi (før påske) og en forklaring av hvordan messen feires i praksis.

Mandag 28. januar kl. 19.30. Fr. Per-Bjørn Halvorsen:

«TIDLIG KRISTEN LITURGI»

Messen er en videreføring av den urkristne gudstjeneste. Foredraget vil

forsøke å vise hva vi vet om det tidlige-kristne «Herrens måltid», og hvilke elementer det bestod av.

Mandag 4. februar kl. 19.30, Fr. Ellert Dahl:

«MESSEN — ET MÅLTID»

Da Jesus samlet disiplene til nadverds måltidet, fulgte han en gammel jødisk skikk. Helt fra det første påskemåltidet hadde måltidet vært et møtested mellom Gud og mennesker. I messens feiring samles de troende omkring Herrens bord og mottar Ham selv til spise.

Mandag 18. februar kl. 19.30, Fr. Arne Fjeld:

«MESSEN SOM MINNE OG TAKKSIGELSE»

Messen er en handling til minne om Jesu Kristi liv, død og oppstandelse som gjør frelsesverket. Han øvde én gang for alle nærværende her og nå. Den er takksigelse — eucharisti — for Guds store gjerninger.

Mandag 4. mars kl. 19.30, Fr. Albert Raulin:

«MESSEN SOM OFFERHANDLING»

Forfatterne av Det gamle testamente kunne ikke tenke seg et religiøst sinnelag som ikke førte til offerhandling. Det nye testamente, langt fra å fornekte dette grunnlag, bygger videre på det, men på en høyst original måte, idet Kristus en gang for alle har båret frem det eneste offer som tekkes Gud. Denne originale løsning finner sitt uttrykk blant annet i messen oppfattet som offerhandling.

(Forts. s. 28.)

CAMARAS VINTER

ERKEBISKOPEN PÅ NORGESBESØK IGJEN

Av ÅGE RØNNING

Når vi i februar ser igjen erkebiskop Helder Camara i Norge, kommer han som før igjen til å snakke mest om fred og forsoning og rettferdighet, de ting han vet at menneskene ikke kan leve uten håp og tro på. Han vil knapt nevne sine personlige, harde erfaringer de siste månedene i Recife i nordøst-Brasil.

La oss gå helt tilbake til den 24. juli 1973. Den dagen holdt Operasjon Håp, en organisasjon som Camara selv støtter, et vanlig møte i erkebiskopens hus. Under en pause i arbeidet, gikk Vieira og Dida en tur i kveldsmørket. De kom ikke tilbake og ingen har siden hørt noe om deres skjebne. Vieira, en agronom, levde og virket på sukkerplantasjen Taquari, et jordbruksprosjekt som eies og drives av Operasjon Håp. Dida var et ungt medlem av de lokale innbyggers råd i Bairro Coelhos og dessuten knyttet i en underordnet stilling til erkebiskopens kontor. Politiet og de militære «kjente ikke til saken» når de ble spurt, og gjorde ikke noe forsøk på å lete etter mennene.

Den 29. august forsvant Biu på samme måte. Biu studerte ved det regionale teologiinstitutt, var med i arbeidet med å drive en Bibel-gruppe og var engasjert i ungdomsarbeide. I slutten av september forelå det opplysninger fra distriktets militære hovedkvarter om at han snart ville bli løslatt. Isteden ble hans søster, som var svanger i fjerde måned, arrestert og utsatt for et tre dager langt forhør.

Derefter var det Amorims tur. I sin egen landsby hadde han organisert Operasjon Håp og samlet folk for å kunne presse frem krav om vannledninger, kloakker, søppeltømming osv. Da de lokale myndigheter fremdeles ikke gjorde noe, begynte medlemmene selv å gjøre arbeidet, og de har nå, med egne midler, bygget et sted hvor de kan ha møter og kurser, en legestasjon og en barneskole. En uke før noe hendte, var Dom Helder en populær gjest ved et selskap som naboene holdt for å feire den begivenhet at Amorims første barn var født. Men om morgenen den 4. oktober våket Amorim og oppdaget at en bil med tre menn sto parkert utenfor hans hus. Bilen hadde ingen offisielle skilt eller merker, mennene i den hadde ikke uniformer. Men i Recife er det et ordtak som sier: «Se opp for bilen med tre menn.» Da Amorim til slutt måtte gå for å rekke arbeidet, ble han tvunget inn i bilen, og ingen har sett noe til ham siden.

Senere ble det foretatt raider mot de hus hvor erkebispedømmets Curia og lokale radiokontorer holder til. Dette foregikk kort etter at protest-dokumentet «Jeg har hørt mitt folks rop» var sendt ut, et dokument som var undertegnet av Camara og de fleste biskoper og ordensforesatte i Nord-Øst. Sensuren i Rio sendte ut følgende advarsel til landets presse om hele saken: «Det er forbudt å nevne eller i noen forbindelse å kommentere undersøkelsene av Curia-kontorene i Recife...»

Hva er hovedmotivet bak denne forfølgelse? Først og fremst er det en listig måte å angripe Dom Helder selv på. Han er kjent verden over og for elsket av folket til at myndighetene våger å gjøre ham til en martyr eller en fengslet helt. Men ved å kidnappe hans venner og medarbeidere klarer erkebiskopens fiender å drive et djevlesk spill. Flere ganger har han pakket en koffert og gått til det hemmelige politi og det militære politis kontorer og sagt med de samme ord som sin Herre: «Det er meg dere leter etter, la disse andre gå.» Men politiet avslår.

For det annet har myndighetene gjennom kidnappingene klart å skape frykt og mistro i de fattige bairros hvor Operasjon Håp har sine møter. Familiene til de som deltar i organisasjonen er naturlig nok engstelige og deres naboer spør mistroisk: «Beviser ikke disse arrestasjonene rykter om at Dom Helder og hans gruppe er kommunister?» Alle vet at fengslene i Recife er fulle av studenter og syndikalister. Denne atmosfære av frykt og mistillit forsterkes av en fullstendig sensur på fjernsyn, i radio og presse. Visse ting har «aldri hendt». Isteden florerer de vildeste og merkeligste rykter. Nylig var det innbrudd i erkebiskopens hus om natten, funksjonærer ved Camaras stab foreulempes like utenfor kontorene, en har tatt avskjed av frykt, andre lever under et stadig og nerve-slitende press.

Tirsdag den 4. oktober — den samme dag som det ble holdt selskap for Amorims baby, opplyste general Muricy at Vieira og Dida ble holdt i forvaring av den fjerde armes hovedkvarter i Recife. Opplysningen ble straks

(Forts. s. 30.)

St. Thomas – status ved et jubileum

Av A. RAULIN

Den 28. januar feirer vi Thomas av Aquino. Det gjør vi hvert år. Men dagen fortjener denne gangen større oppmerksomhet enn vanlig. Thomas døde nemlig i det Herrens år 1274, for nøyaktig syv hundre år siden. Han var ikke den eneste store teolog som vandret heden dette året, hans venn Bonaventura døde få måneder senere. De to store brødre skal nu feires over hele den katolske verden.

Vi overlater til universitetene å holde kongresser og forfatte festskrifter i den hensikt å belyse nye aspekter ved høy middelalderen.

Våre hjemlige fransiskanere vil sikkert med glede, senere på året, minnes sin store Bonaventura i «St. Olav»s spalter. Idag skal vi i all beskjedenhet ære den av de to som døde først, og gjøre det på en slik måte at ingen behøver å ha tatt embadseksamen i teologi for å fatte hvorfor vi med så stor takknemlighet minnes en mann som døde for 700 år siden.

Det er alltid farlig å skrive, for da gir man seg historikerne i vold. Det er særlig farlig å forfatte vitenskapelige verker, for så gir man seg vitenskapsmennene i vold. Og det er farligst av alt å bygge opp teologiske systemer, for da berører man det helligste av alle emner, det man egentlig burde behandle i stillferdig undring. Et livsforløp kan lettere bortforklares enn bøker som består.

Nu var nettopp Thomas den første til å innrømme at alt det han hadde skrevet, var den rene barnemat i forhold til det den troende mottar i sin bønn til Gud. Han la ikke engang siste hånd på sitt store verk, *Summa theologiae*, ikke fordi han var gammel og åreforkalket (han døde 49 år gammel!), men simpelthen fordi han, nettopp i sin bønn, hadde fått innsikt i de guddommelige mysterier og mistet motet til å uttrykke hva det egentlig gjelder.

Vi behøver ikke å dele Thomas' nedvurdering av egne prestasjoner. Men vi må sikkert gi ham rett: Hans teo-

logiske spekulasjoner var for intet å regne i forhold til det kontemplative blick han hadde fått lov til å rette mot Kristus den korsfestede og oppstandne. Og det som gjør ham så kjær, er først og fremst hans liv, et liv som i det ytre lignet til forveksling mange akademiske løpebaner, men som ikke desto mindre var drevet av en ikke helt alminnelig kraft. Begavet som han var, hadde han i alle fall hatt god bruk for sitt intellekt. Men som ung mann gjorde han et valg som forandret og forarget hans nærmeste: Han kunne ha blitt abbed for det store og rike abbediet Monte Cassino, men foretrakk å bli en ganske alminnelig tiggerbror i Dominikus' fotspor. Om noen mistenker dominikanerne idag for å ha høye tanker om seg selv, så var det meget få på Thomas' tid blant de geistlige som satte disse fattige brødre særlig høyt. Jo, det var enkelte fremsynte prelater

som gjorde det, men den alminnelige oppfatning var at disse nye munkeordener burde holde seg borte fra universitetene. De hadde intet å gjøre der.

Thomas mente at de nettopp hadde svært meget å gjøre der, fordi det som kreves på vitenskapens og tenkningens område ikke er penger og makt, men ydmykhet og sannhetstrang. Og den beste teolog er ikke den som har den feteste inntekt, men den som i fattigdom og forsakelse forsøker å leve et liv i pakt med evangeliet. Thomas fant blant de første dominikanere en ekte trang til å sette evangeliet ut i livet og dessuten kjempe for å bringe større klarhet i innviklede teologiske spørsmål. Til denne dobbelgjerning viet han hele sitt liv, og for ham var det bare to sider av den samme sak.

Man kan ikke bli kjent med Thomas av Aquino som menneske, og jeg holdt på å si medbroder, uten å bli glad i ham. Men hva med ham som teolog? Mange har nok inntrykk av at den katolske kirke etter nærmest å ha gjort Thomas til den ufeilbare kirkelærer, nu holder på å skyve ham i bakgrunnen. Etter en periode med bastant thomistisk teologi skulle vi oppleve at han nærmest blir glemt.

Som alle grove forenklinger har denne naturligvis en hel del for seg. Pave Leo XIII, påvirket av kloke rådgivere, innså at det filosofiske grunnlag, som sunn teologisk tenkning forutsetter, var farlig usikkert på slutten av siste århundre. Ingen av de filosofiske systemer som kjempet om studentenes gunst, egnet seg som redskap for undervisning i dogmatikk. Det gjaldt for paven å gi vordende prester en grunn å stå på, slik at de kunne bli i stand til å bevare sin tro uten å holde opp med å tenke. I denne situasjon var en renessanse av Thomas' filosofiske og teologiske tenkning i allerhøyeste grad ønskelig. Og det er ikke tvil om at pavens aksjon (Forts. neste s.)

St. Thomas...

(Forts. fra forr. side)

bidro til en viss sanering av den katolske tenkning. De beste resultater som ble oppnådd gjennom denne renessanse, bærer neppe uttrykkelig stemplet «thomistisk tenkning». Men bedre kjennskap til Thomas, hans tid og hans evne til å møte troens problemer med intellektuell redelighet førte til mange andre renessanser innenfor katolsk tankevirksomhet. Det kunne for eksempel bevises at den fornyelse av bibelforskningen som litt etter hvert preget den katolske kirke i vårt eget århundre, skyldes teologer som takket være Thomas' respekt for de enkelte videnskapers uavhengighet, var i stand til å forene sin tro og sin selvstendige forskning. Og en rekke andre eksempler kunne anføres.

Risikoen var stor for å ensrette den katolske teologi ved å opphøye Thomas til rettesnor. Men det var for det første malplasert å frykte ensporethet så lenge saneringen ikke var kommet et godt stykke på vei. For det annet fantes det nok av teologiske skoler i den katolske kirke som ikke var innstilt på å la seg enspore, selv om paven la sin autoritet i vektskålen! Der finnes tradisjoner i de forskjellige ordenssamfunn som ikke så lett lar seg brytes ned. Og for det tredje førte interessen for thomismen til historiske studier som bragte med seg det nødvendige korrektiv ved å plasere Thomas i hans samtid. Det var mer enn femogtyve år før Det 2. Vatikan-konsil at en fremragende thomist, p. M-De Chenu uttalte: «Å anse Thomas' tenkning som en ortodoksi er den verste bjørnetjeneste man kan gjøre ham!». Utroptet vakte mishag på høyeste hold. Men det var mange, blant de største teologer, som visste at han hadde rett.

Det 2. Vatikan-konsil gjorde pluralismen til en hjertesak. Ikke så meget fordi biskopene hadde latt seg omvende til et eller annet av de filosofiske systemer som pave Leo XIII hadde hatt mistro til, men fordi det ble helt klart at den vest-europeiske kultur bare er en kultur blant mange, og ingen vest-europeisk tenker kan gjøres til norm for all verdens filosofer. Teologisk sett måtte man i langt høyere grad enn før ta hensyn til de orientalske tradisjoner hvor Augustin (som har betydd så meget for Thomas som også forresten for Luther) slett ikke spiller noen avgjø-

BISPEDØMMET:

Birgitta

PORTRETT-INTERJU MED

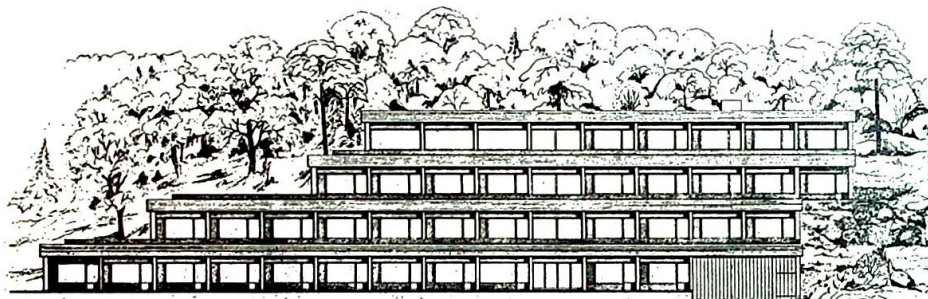
AV ÅGE RØNNING

Denne verdens kloke kunne antagelig fortelle Birgitta Flandrup at slitet nå tilsynelatende er over, at hun bare skal bestyre boet.

Som Elisabeth-søstrenes nye provinsial-priorinne i Norge, kommer hun til å ha et hovedansvar i en tid hvor for eksempel det hederskronede pleiehjem i Urtegaten i Oslo (hvor søstre fra denne orden har arbeidet generøst og uten personlig fortjeneste siden 1901) sikkert blir solgt til Cari-

tas og blir hybelbygg for fremmedarbeidere, hvor sykehuset i Tønsberg avvikles, hvor foruroligende mange av søstrene blir pensjonister og hvor tilgangen på nye krefter er minimal.

Efter mange, mange års oppfrende arbeide for den katolske kirke her i landet, er det, for de kloke, mange tegn på at det nå er slutt med styrke og tid.

Det nye hjemmet på Nordstrand.

rende rolle. Dessuten åpnet man seg for tankegang som ikke engang er europeiske, men ikke mindre menneskelige av den grunn. Og endelig måtte man regne med ikke-katolske observatører, som slett ikke utformet sin teologi ved hjelp av skolastiske begreper. I denne sammenheng var det opplagt at den spesielle thomistiske tradisjon måtte nøye seg med en adskillig mer beskjeden plass, enn i de senere pavers rundskrivelsers om presteutdannelsen. Jeg tror ikke at en eneste ekte thomist, fortrolig med de historiske videnskaper, har felt tårer over denne forskyvning som i virkeligheten var en åpning mot større katolisitet og universalitet. Var ikke Thomas nettopp den som frimodig hadde åpnet slusene for ny-tenkning, mer universell tenkning (gresk, jødisk, arabisk) i sin egen samtid? At enkelte thomister, for hvem det var viktigere å være thomist enn å tenke i verdensmålestokk, følte seg ille berørt, er en annen sak som vi ikke behøver å komme inn på.

Katolske presters utdanning er

mindre preget av thomistisk filosofi etter Det 2. Vatikan-konsil enn før. I alle de tilfeller hvor den såkalte thomistiske skolering bare var en ferniss som ikke trengte dypere inn i prestekandidatens intellektuelle legning, kan man si at tapet er minimalt. Til gjengjeld ville det være meget å beklage om ingen katolsk teolog i fremtiden tilegnet seg til bunns en tenkning, som er og forblir et høydepunkt i vår vestlige kulturs historie. Og problemet om den uunnværlige filosofiske skolering av vordende teologer er fortsatt åpent. Det er sikkert en illusjon å tro at Thomas vil kunne brukes som lærer og mester til enhver tid. Men kanskje, når han nu er blitt fri for merkelappen «offisiell lærer», vil han oppleve en annen renessanse av mindre omfang, men større dybde enn tidligere. Han fortjener den. Det vil alle vidne om, som, nettopp fordi de har gått i hans skole, har kunnet ta de forandringer som har skjedd, og måtte skje, i den katolske kirke uten å miste fatningen.

på flyttefot

ELISABETH-SØSTRENES NYE LEDER

Men søster Birgitta og hennes nesten 80 medsøstre i nord og syd ser det ikke på samme måten. De virker ikke skremte, de går rundt og er like blide og vennlige som før, for dem er det en forandring og en overgang, ikke noen dramatisk slutt. Disse verdens kloke bare nikker de til. Samme med Birgitta: Hun har selv denne forunderlige blanding av faglig dyktighet, åpenhet og en tro som strider mot all firkantet fornuft.

— De er ikke redd for fremtiden?

— Nei, jeg tror ikke vi skal få flere vanskeligheter enn våre forgjengere har hatt. Vi blir færre, det er sikkert nok. Men hvis vi oppgir de store hus vi har drevet og klarer å skape et kristent miljø i mindre hus, da mener jeg at vi også har en oppgave der. Hvis Kirken trenger oss, da tror jeg også at Gud støtter oss. Og hvis ikke Gud støtter oss, så må det vel være fordi Kirken ikke mer trenger oss.

Mitt inntrykk er at Elisabeth-søstrene møter dagens problemer på nettopp denne rolige måten. De fortsetter med det de alltid har holdt på med i ordenen, men de snakker ikke særlig om det. De virker også meget konservative i mange former, men det er muligens fordi de sjelden får tid til å forlate sykeseng og pleierom og lekestue for å høre foredrag eller være med i diskusjonsgrupper.

Det virker ikke som om det plager dem. De bekymrer seg øyensynlig heller ikke om at draktene deres virker en smule, skal vi si, gammeldagse. De synes ikke det er noe alvorlig problem å bruke tiden på engang. De er på poster hvor det kreves mer tålmodighet og utholdenhet enn de fleste av oss har, og de har et arbeide hvor det aldri har vært flust med lyspunkter og takk.

Over denne flokken, som er lite bortskjemte, men som virker på oss som om de egentlig er meget begunstiget i Guds rike — skal søster Birgitta styre i årene som kommer. Mens de og vi alle blir eldre.

Selv er hun av dansk familie og har bare vært i Norge i åtte år. (Monsig-

Sr. Birgitta
Flandrup.

nore Flandrup er hennes onkel.) Men disse åtte år har gjort henne norsk på mange måter, det er ikke mye igjen av bløte danske vokaler i hennes sprog. Hun lar seg heller ikke lokke til å si noe stygt om klimaet, enda det lavet ned med våt sne utenfor taleværelset hvor vi snakket sammen.

— Jeg vet jo at det blir sommer engang, sier hun blidt.

Det er som nevnt nær 80 Elisabeth-søstre i Norge idag, fordelt på alle tre kirkedistrikter. De arbeider i Hammerfest, i Harstad, Trondheim, Lillestrøm, Oslo og Tønsberg. Sykehuset i Tønsberg holder kongregasjonen altså nå på å selge til fylket, mens sykehusene i Trondheim og Harstad blir beholdt.

— Hva med søstrene i Tønsberg?

— Vi vil bygge et hus til et par av søstrene som vil fortsette sitt arbeide i kirken, hos presten og i religionsundervisningen. Samtidig vil vi forsøke å lave et lite daghjem for spebarn, som en motgift mot abortbølgen.

— Dere har også barnehage på Lillestrøm. Men det huset vi sitter i her, pleiehjemmet i Urtegaten?

— Vi slutter her og håper at Caritas kan overta bygget som hybelhus for fremmedarbeidere. Det er nesten avgjort at Caritas kjøper det hele, og vi er meget glade for denne løsningen.

Men selvfølgelig blir det tungt å gå herfra, dette er en av de oppgaver vi har hatt fra starten av faktisk. Søstrene har arbeidet her siden 1901.

— Hvor mange pasienter har dere idag?

— 35, flere opp mot 100 år, og de fleste sengeliggende. Det er tung pleie, og vi har ikke krefter til å fortsette her lenger. Vi bygger isteden nytt, et pensjonisthjem på Nordstrand.

— Enkelte kritiserer Elisabeth-søstrene og sier at dere er forferdelig konservative og isolerte. Men glemmer man da ikke at dere står på en meget vanskelig post i Kirken?

— Jo. Vi virker kanskje konservative fordi vi er så bundet i våre institusjoner. Vi er så bundet i vårt arbeide at vi ikke klarer å vise oss utad. Vi er faktisk overbelastet med arbeide. Og søstrene ser først og fremst sin oppgave i dette å stelle for syke og gamle. Da binder vi oss der og kan ikke annet. Selvfølgelig savner vi også noe annet.

— Kommer dere ut av huset i det hele tatt?

— Svært lite, fordi vi ikke makter det.

— Blir ikke dette en av Deres oppgaver som ny provinsialpiorinne å rydde plass for andre ting?

— Vi håper det, vi må skape et

(Forts. s. 29.)

Kirsti Mette

og

Vibekes gruppe

Av METTE ANDRESEN

De som av og til er til stede i en ungdomsmesse, har etterhvert fått erfare at mange «utradisjonelle» uttrykksformer blir tatt i bruk. Ikke bare musikken som bærer lite preg av gregorianske toner, men de unge lager også ofte bønnene selv og velger sine tekster i samsvar med messens tema.

Lettere skeptiske går ofte foreldrene med, men mange er de som er gledelig overrasket over hvilken atmosfære av bønn som preger disse messene.

En slik ungdomsmesse litt «utenom det vanlige» opplevet vi i St. Hallvards kirke på Enerhaugen for en tid siden. Mens en av de unge leste evangeliet, fremstilte en annen gruppe — og presten — teksten i form av bevegelser. Det hele kunne ikke gjøres enklere, men den dype stillheten som fulgte; viste tydelig hvordan de tilstedeværende, unge og eldre, var grepet.

Bak dette står en ganske liten gruppe — en kirkespillgruppe som de kaller seg, til tross for at de innrommer

Vibeke Lundquist.

at det høres litt pretensiøst ut — ledet av skuespillerinnen Vibeke Lundquist og musikkpedagogen Kirsti Mette Bergstrøm.

De forteller at idéen ble født under Musikk- og Liturgiuken på Mariaholm i sommer der det bl. a. var en foredragsholder fra Oslo kirkespillgruppe. Ut fra dette kom det faktisk tre grupper i gang — denne i Oslo, én i Bærup samt en svensk gruppe.

— Denne messen i St. Hallvard var altså den første fremførelsen dere hadde. Inspirerer forsøket til gjentagelse?

Vibeke og Kirsti Mette svarer begge et ubetinget JA og fortsetter — vi er med vilje begynt med noe så enkelt som bibelpantomime, men på lengre sikt vil vi gjerne prøve på å få til et kirkespill.

— Virker det ikke søkt å blande skuespill og kirkerom sammen?

— Nei, sier Vibeke, — bare hvis vi prøver å identifisere oss med personene, vi vil bare vise dem frem, fremstille dem billedlig. Derfor bruker vi hverken kostymer eller sminke som på et teater.

— Du er skuespillerinne, Vibeke —

Kirsti Mette Bergstrøm.

EN

DEN SPANSKE BORGERKRIG

Commonweal 24. juni 1938.

Forsøk på en upartisk vurdering i en forvirret tid.

Den «totale» krig på den spanske halvøy uroer oss alle, både i Europa og i Amerika, og det vil den fortsette å gjøre så lenge den varer. Vi vil ikke et øyeblikk påstå at det vi sier i det følgende, er det eneste riktige en katolikk kan mene om saken. Men inntil vi blir overbevist om noe annet, hevder vi at vårt standpunkt er fullstendig forenlig med katolske prinsipper, og at dette syn blir delt av mange tusen amerikanske katolikker.

For det første mener vi at det må skjelnes mellom det spanske problem i Spania og det spanske problem i USA. I Spania er det en borgerkrig, der begge parter kjemper for et bedre samfunn, hver ifølge sitt politiske syn. Den samme kamp for sosial rettferd finnes i alle land, men ikke i form av et væpnet oppgjør, en borgerkrig. Selve problemet er verdensomfattende, men i Spania angår krigen landets innbyggere som handler i den pågående strid, og deres lojalitet. Utenfor Spania angår den oss andre som er tilskuere og derfor engasjert i problemet på en annen måte.

Vi anser oss ikke for kompetente til å diskutere problemet slik det forto-

hindrer ikke det deg i å gjøre det objektivt?

— Nei, absolutt ikke. Brecht har jo det han kaller Verfremdung...

— Hvafor noe?

— Man sier ikke at jeg er den og den personen, men viser hva han gjør.

— Mener dere at dette med kirkespill kan være en form for forkynnelse?

— Ja, så absolutt — det blir så meget mer levende for den enkelte — man ser jo også og ikke bare lytter. Det virker sterkt på folk, det merket vi både på Mariaholm og i St. Hallvard.

— Og hvad med dere selv?

— Vi må tenke veldig nøye over hva som står i teksten. Det er en fin måte å studere Bibelen på.

— Dere ville gjerne ha flere med...

KATOLSK RØST I 1938

ner seg i Spania, og slett ikke i detalj for de nyheter vi får, er så farvet av propaganda at vi ikke er i stand til å bli klar over situasjonen. En enkelt hendelse gir opphav til to fullstendig motstridende beretninger fra de stridende parter. Man må ta i betraktning de to parters offisielle prinsipper, men handlingene — de som blir kjent — taler høyere enn ord.

Den i Spania som ikke er av de få som er besluttet på — og i stand til — å si et «dobbelte nei», må etter alt å dømme velge mellom to regjeringer hvis ansikt det er umulig å danne seg et klart bilde av.

Den ene regjeringen, eller en del av den, har tilskyndet til, eller i det minste tillatt, mord på prester, nonner og legfolk. Den har benyttet harde metoder for å nå sine sosiale, politiske og økonomiske mål, og så vidt man kan se, inntar den mange forkastelige standpunkter på alle disse områder. Dens forbund med Russland tyder på at den til en viss grad har gjort seg til ett med de misgjerninger sovjetstyret har ansvaret for.

Den andre regjeringen, som åpent støtter Kirken, har til tross for protester fra Paven, i sin krigføring gjen tatt ganger rammet den forsvarsløse sivilbefolkning, især ved sine luftangrep mot byer. Men luftangrep fra den ene part gjør ikke til intet dem fra den andre. Mange av dens ledere

— *Ja, i alle aldersgrupper, også gutter og menn. Men gutta må dyttes på — de tør ikke sånt . . . Skriv forresten at vi har fast møtedag hver torsdag i Neuberggt. 15.*

— *Hva gjør dere da?*

— *For å fremføre en pantomime må en lære å beherske kroppen for å uttrykke det vi vil. Vi har f. eks. endel teknisk trening. Enhver bevegelse må bety noe. Dessuten har vi rytmikk, fridans, stemmebruk osv.*

— *Og nå . . . ?*

— *Vi hadde en oppgave i forbindelse med bonneuken for kristen enhet i januar. Vi hadde en pantomime over teksten om Herren som innbød til gjestebud. Det var den 19. januar i Bogstadveien kapell — sier de og håper at det vil fange interesse hos andre.*

gir uttrykk for totalitære synspunkter som til forveksling ligner dem Kirken har fordømt i andre land. Det regjeringssystem den benytter og går inn for, inneholder elementer som bestemt må forkastes. Alliansen med land under fascistisk og nazistisk styre gjør den i en viss utstrekning delaktig i disse regimers misgjerninger. Nå er selvfølgelig begge de spanske regjeringer i krigstilstand, noe som under ethvert regime betyr en innskrenkning av friheten. Men den valg-situasjon Spania befinner seg i, forekommer oss tragisk, selv om mange lignende valg har vært nødvendige i fortiden, og nærmest synes å være uunngåelig fra tid til annen.

Hva er amerikanernes plikt i denne vanskelige situasjon?

Vi har naturligvis plikt til å lindre nød og lidelser på begge sider, så langt vi makter. Vi har plikt til å gjøre alt vi kan for å skape fred. Og vi — og alle andre — har plikt til å be for alle dem som er innblandet i konflikten.

Men vi har enda en plikt — den å lære av den avgjørende kampen i Spania, og bruke lærdommen i strevet for å skape bedre sosiale forhold i vårt eget land. Her kan vi innta to forskjellige holdninger.

Vi kan anse det for uunngåelig at kampen for et bedre samfunn følger det samme mønster som i Spania. Dette standpunkt innebærer vanligvis at man tar helhjertet parti for den ene eller annen side i den spanske borgerkrig. Det er den begeistrede, følelsesladete måte å se tingene på, og det er slik de fleste meningsdannende organer i Amerika har reagert.

Eller vi kan ta lære av krigen i Spania — for å unngå det på begge sider som synes uforenlig med arbeidet for et bedre samfunn, og for å gjennomføre de nødvendige forandringer uten å styrte oss ut i et blodbad og det hat som krig avler. Overfladisk sett er dette en lite tiltrekkende tenkemåte, og den innbyr til anklager for gold intellektualisme, likegyldig for sannheten. Likevel mener vi det er den beste måten å se det på. Den er ikke et forsøk på å innta en negativ, nøytral holdning; den er en positiv upartiskhet, en søken etter det som er rett, uten å la seg blinde av den partifanatisme som forenkler proble-

Det katolske tidsskriftet COMMONWEAL har 50 års jubileum i år. Denne artikkelen brukte bladet i 1938.

mene til slagord og gir den ene av de krigførende parter rett i alt.

Å være ivrig partigjenger i den spanske borgerkrig tjener bare til å forverre en vanlig intellektuell sykdom, nemlig den overbevisning at vi snart vil bli tvunget til å velge mellom fascismen og kommunismen. Dette er en farlig sykdom, for de som lider av den, blir blinde for at begge systemer er kristendomsfiendtlige og helt verdsliggjorte. Det virkelige valg i dag står mellom den fullstendige sekularisering, den totalitære stat i en eller annen form, og den kristne stat, skapt for å verne og hjelpe sine borgere. Dypest sett er det et valg mellom den oppfatning som sier at mennesket er til bare for og ved staten, og den som sier at mennesket er fritt. Den frihet som krever alles årvåkenhet og beskyttelse, er hver borgers

(Forts. s. 31.)

«Vi må først forandre oss selv»

Graham Greene har fått Thomas More-medaljen 1973 for sin roman *Konsulen*, anmeldt siste høst i ST. OLAV. Thomas More-selskapet har ønsket å hedre dikteren for hans «bidrag til katolsk litteratur», og for hans «dype innsikt i det moderne menneskets angstfylte liv i det 20. århundre». Det heter videre: «Han har fått tusener på tusener av lesere til å tenke seg om, til å se innover i tilværelsen, se bak overskriftene, bakenfor sine egne plager og bekymringer og kortvarige gleder. Innover til det som er viktig i deres liv, kjærlighet, forståelse, tro på hverandre. Samtidig har han vist oss det absurde i et liv uten slike verdier.»

(Greene må regnes som en av kandidatene til Nobelprisen i litteratur 1974.)

En katolsk biskop i England, mgr. Grasar i Schrewsbury, har i et hyrdebrev bl. a. sagt følgende:

«Vi har blitt så opptatt av verden rundt oss, at vi har glemt, eller latt være å beskjeftige oss med, den verden som er inne i hver enkelt av oss. Vi ber for kristen enhet, deltar i økumeniske møter, tenker på den tredje verdens problemer og protester mot abortlover og pornografi.»

«Dette er gode og nødvendige ting. Vi har plikt til å forandre verden. Men vi må først forandre oss selv. Det er dette Konsilet mente med fornyelse og forsoning. Og det er derfor pave Paul har proklamert et Hellig År i Kirken. Året må få den enkelte troende, familiene og nasjonene til å vende sine sinn og tanker mot Gud. Hovedoppgaven som ligger foran oss i 1974 er den samme som den blir år 2000, den samme som den var den første pinsen i Kirkens historie: Den å sette vårt eget hus i orden.»

«Hva hjelp er det å be for fred i Nord-Irland hvis vi selv lever i ufred med Gud? Hvilken nytte er det i å kjempe de ufødte barns sak, hvis vi selv sakte dreper nådens liv i våre egne sjeler med synd? Og hva mening er det i å tale om de kristne kirkers enhet, hvis vi ikke kan hele splittelser i vår egen familie-krets?»

«Verdens problemer er også Kirkens problemer. Men de kan bare løses av mennesker som er ett med Gud. Vårt viktigste oppdrag er å bli hellig, Gud og verden forlanger det av oss.»

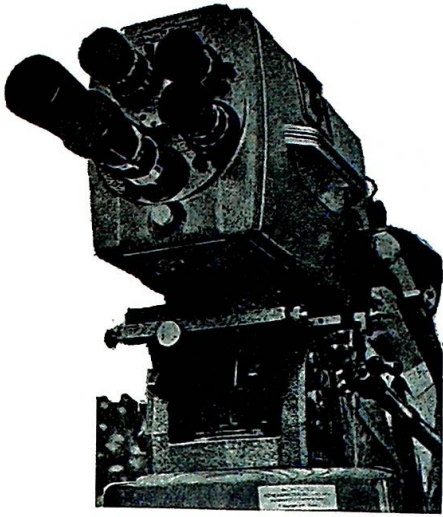
Kardinal Amleto Cicognani, statssekretær under Johannes XXIII, døde i Rom i desember, 90 år gammel.

Fra Tsjekkoslovakia og Jugoslavia forteller våre danske kilder følgende:

Regeringen i Praha, er snart lige så ivrig som myndighetene i Albanien, når det gjelder kampen mod kirke og kristendom. Det er endda gået så vidt i Tsjekkoslovakiet, at man nu har utsendt forbud mod enhver form for fremstilling af kors, helgenbilleder eller andre votivgenstande.

Denne forordning har foranlediget Verdensbevægelsen for

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stillemesse	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
		18.00	—
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
		18.30	—
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
	Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587		18.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
			—
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 22 73 53 - 25 77 07		10.00	—
			—
Florida kapell			19.00
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
	Eikeli kirke	19.00	9.30
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N: St. Eystein kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29		8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
St. Elisabethsøstrene, Mellomvn. 47, tlf. 81 487		8.00	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikal kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (I.VII—31.VIII)		19.00	11.00
	St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	8.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30

NARVIK

Hver søndag kl. 11 messe i
Den svenske sjømannskirke

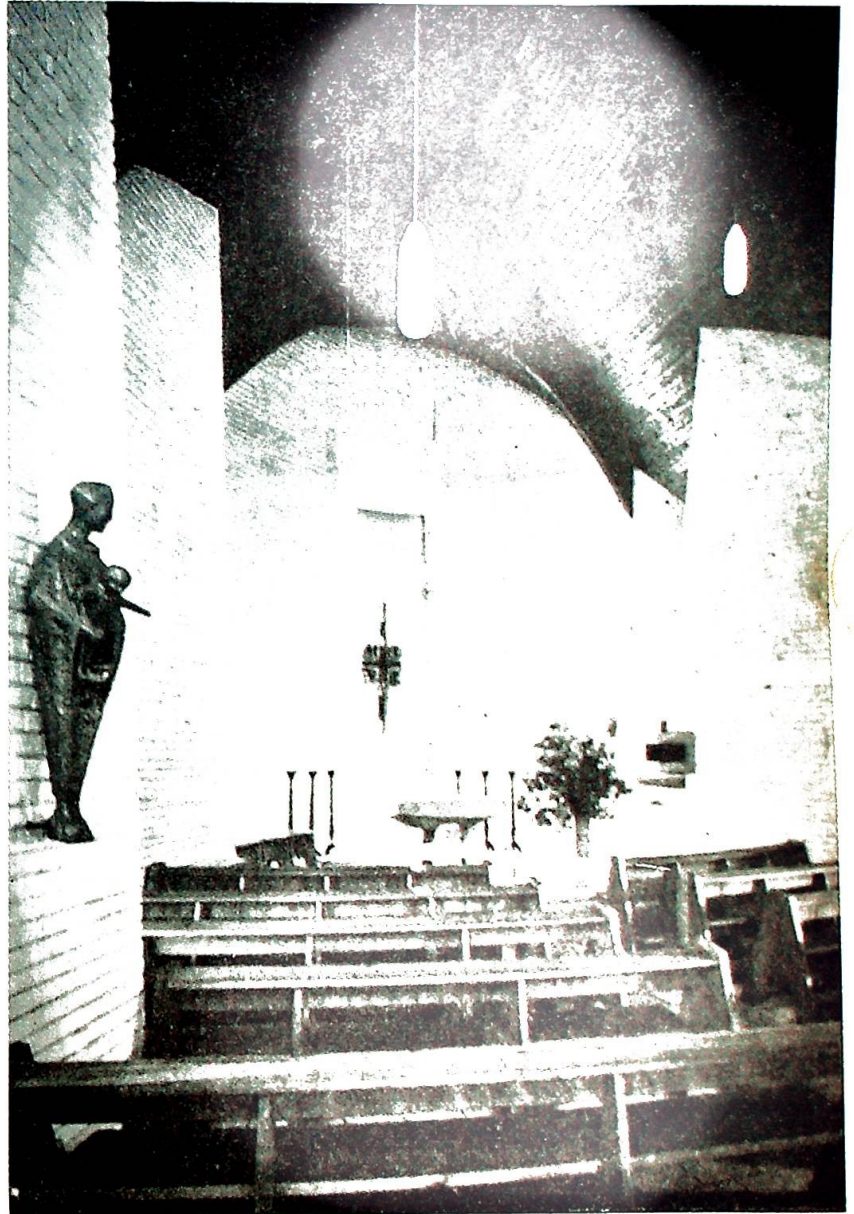
Menneskerettighetene til at protestere mod denne indgriben i «den helt klare og umiskendelige menneskeret, når det gælder religions-, ytrings- og meningsfriheden». I en skrivelse til Det kommunistiske Partis førstesekretær i Tjcekoslovakiet, dr. Gustav Husak, påberåber præsidenten for verdensbevægelsen, dr. Gegorg Meinecke, Köln, sig pressemeddelelser ifølge hvilke den tjcekoslovakiske regering gennem sin særlig forordning har forbudt fremstillingen af de nævnte symboler og votivgenstande.

Meinecke henviser i sin henvendelse til, at også Tjcekoslovakiet har underskrevet De forenede Nationers Menneskeretskonvention, hvori det hedder, at ethvert menneske har en selvfølgelig ret til at forkynde og give udtryk for den religion, han nu bekender sig til og tilhører, ligesom han også har ret til frit at ytre sig og give udtryk for sin mening på dette område «også i rent kunstnerisk form eller gennem et andet meddelelsesmiddel».

«Regeringen i Praha,» skriver dr. Meinecke, «har i sin optræden her handlet på en sådan måde, at der er tale om et statsligt angreb på denne ret...».

Det er i øvrigt ikke blot i Tjcekoslovakiet, det er hårdt og farligt at være kristen — og være det bekendt. Også i Jugoslavien er myndighederne i dag på vagt.

Det meldes herfra, at kommunisterne er stærkt foruroliget over at måtte konstatere en ret

udbredt og stærk religiøsitet i folket. I regionen Kosovska Vitina har det kommunistiske partis forbundsafdelinger og de socialistiske arbejderforbund bedt deres organisationers central i Belgrad om at true alle medlemmer, der kan betegnes som «religiøst aktive» med eksklusion.

Ett av jesuittenes kapeller i Tyskland, i Peter-Faber-Kolleg: enkelt, rent og preget av dagens kirkestil.

Minneord over André Bongard

André Bongard er gått bort, 53 år gammel. I ham har den katolske kirke i Norge mistet en av sine mest trofaste og aktive tjenere. Helt fra sin tidligste ungdom deltok han i katolsk legmannsarbeide på en rekke felter. Utallige dagsverk nedla han gjennom årene for foreninger og institusjoner, menigheter og kongregasjoner, alltid like beredvillig og samvittighetsfull når man dro veksler på hans arbeidskraft. Hans store interesse var sangen, og han var knyttet til en rekke

kor, både som sanger og som dirigent.

André Bongard var i mange år ansatt i Norsk Hydro, inntil han i 1972 overtok stillingen som økonomisjef ved Vor Frue Hospital i Oslo. Fra 1969 var han daglig leder og forretningsfører i St. Olav Forlag. I sitt arbeid satte han sin personlighets preg på alt han kom i befatning med: soliditet og orden, ansvarsfølelse og pliktetroskap særmerket alt hans virke.

Da han midt i sin mest aktive utfol-

delse ble rammet av sykdommen, bar han like til det siste sitt kors med en sjelsstyrke og en fortrøstning som ble et troens vitnesbyrd for hans omgivelser. Vi var mange som gikk styrket og oppbygget fra hans siste sykeleie. I dypt vemod samler en stor venneskare seg nu med hans nærmeste om Kirkens gamle bønn: «Herre, gi ham den evige hvile, og la det evige lys lyse for ham.»

Fred over hans minne.

N. H.

KVINNEN I KIRKE OG SAMFUNN

Den svenske forfatterinnen Gunnel Vallqvist talte den 17. januar på Enerhaugen om «Kvinnen i Kirke og Samfunn» på et møte arrangert av NKKF og Mariakongregasjonen.

I debatten etterpå satt følgende i et panel: Pater Arno, Haldis Bagge, Baby Johannessen og søster Else Brit Nilssen.

NESTE NUMMER KOMMER 9. FEBRUAR

Gi et
gaveabonnement
til en venn i
1974!

KATOLSK ORIENTERING

(Forts. fra s. 19.)

Mandag 18. mars kl. 19.30, Fr. Per-Bjørn Halvorsen:

«MESSE — KIRKEN»

Messen er et uttrykk for fellesskap, «kommunion», samtidig som den skaper Kirken, «de helliges samfunn». Foredraget vil fremheve den nære forbindelse som finnes mellom messen og Kirken.

Mandag 1. april kl. 19.30, Sr. Karin Gullerud Johansen:

«PÅSKENS LITURGI»

Kort innføring i påskens liturgi som forberedelse til påskens feiring.

Mandag 22. april kl. 19.30, ved dominikanerne:

«FARGER OG FORM I LITURGIEN»

Hvordan feires messen? En innføring i messens handling og en praktisk demonstrasjon av hva presten foretar seg ved alteret.

Foredragene er beregnet på både katolikker og andre interesserte. Samtalegrupper mandagene 11. & 25. febr. og 11. & 25. mars. Påmelding etter foredraget 28. jan. Alle møter finner sted hos dominikanerne.

Birgitta på flyttefot

(Forts. fra s. 23.)

videre miljø i hvert hus og vise et an-sikt utad.

— Hvordan?

— Det blir forskjellig på hver plass. I Tromsø bygger vi et pensjonisthjem og forsøker samtidig å få til et lite velferdssenter. På Nordstrand, her i Oslo, gjør vi noe av det samme. På disse hjemmene regner vi med pensjonister som skal kunne stille sine rom selv og lage frokost og aftens selv. Og så er vi andre i huset hvis de blir syke. Men blir de sengeliggende, så må de på pleiehjem. Vi har ikke søstre idag til å stelle pleiepasienter, og skal vi ha fremmed arbeidskraft, blir det for dyrt.

Søster Birgitta fortsetter:

— Vi skulle i det hele tatt gjerne ha folk hos oss som kan bo der på vanlig alderstrygd, vi har ikke bygget pensjonisthjemmene for de rike.

— Mesteparten av plassen kommer dere til å trenge til de gamle søstre, ikke sant?

— Det er riktig. Og de kommer vi ikke til å sende fra oss. Vi har så mange innen vår kongregasjon som er sykepleiere at vi tror at vi skal klare det. Nordstrand får 38 plasser i et terrassebygg med fire etasjer.

Hvem er hun selv?

Det er det vanskeligere å finne ut av enn som så.

Hun er et utpreget B-menneske, det vil si at hun fremdeles synes at det er hardt å stå tidlig opp. Hun liker å kjøre bil. Hun har på åtte år nesten glemt å snakke dansk. Hun blir ikke det minste forarget over at fotografen sier: «Du, snu deg den veien. Du blir så søt på bildet så.» Hennes kommentar:

— I Tromsø var det en pen kompliment når noen sa *du* til meg. Det var tegn på at jeg var godtatt og var en av dem.

Men bortsett fra slike smådetaljer, er hun elisabethiansk sparsom med prat om seg selv. Hun ble født i København, som katolikk. Gikk på skole hos Josefsøstrene i København, gikk inn i Elisabetsøstrenes orden i 1937. var to år i Tyskland og arbeidet siden i 24 år som søster i København. Hun var også to år i Næstved. Derefter kom hun til Tromsø hvor hun var til hun ble valgt som provinsial og måtte reise sydover igjen.

— Hvordan kom De til Nord-Norge? Ble De spurt?

— Nåja, jeg ble spurt, men man

ventet ikke noe annet enn et *ja*. Jeg ble så glad i Nord-Norge med en gang, og jeg trivdes så godt der oppe. Jeg følte at jeg ble akseptert, og jeg ble veldig glad i menneskene og i naturen.

— Tungt å reise?

— Ja, faktisk.

En nøkkel er kanskje hennes første ord om at hun «ikke tror vi skal få flere vanskeligheter enn våre forgjengere har hatt». For snakker man om de gode, gamle dager i Urtegaten med pleiehjem og skole og fransiskanerkloster, så sier hun: «Jeg begriper ikke hvordan de fikk plass.» Og taler man litt romantisk om gamle St. Hallvard kirke i bakgården, sier hun rett ut at den kirken var hennes første møte med norsk katolisisme.

— Det var grusomt. Kaldt og mørkt, med ovnen i et hjørne, isluft i det motsatte.

— Men miljøet var godt?

— Jo, men det har fransiskanerne klart å ta med seg opp på Enerhau-gen, ikke?

Sier den nye provinsialpriorinnen som også har blitt medlem av menighetsrådet i den nye St. Hallvard.

Et øyeblikk da søster Birgitta er ute, tilkalt på grunn av en telefon, kikker jeg meg rundt i taleværelset. Det er for mange fromme bilder på veggene: den hellige familie, Emmaus-reproduksjonen, Maria og barnet osv. Men borte ved døren henger også et annet bilde, et av en lyslugget gutt og en svarhåret jente med store røde og gule og blå skjerf, begge ser storøyet inn i værelset.

Jeg nikker beroligende til dem, de

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

KR. 50,— PR. ÅR

HVER 14. DAG

kommer til å være i gode hender hos Birgitta Flandrup. Og jeg hvisker til dem: Vi sees, på Nordstrand.

INNBETALINGSKORTET FOR 1974

ble også i år vedlagt nr. 1 til abonnenter i Norge.

Vi takker alle som har benyttet det, og håper at de andre snart kommer etter.

Kr. 50,— innenlands
» 60,— utenlands

ST. OLAV's eksp.
Akersv. 5, Oslo 1

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabetsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Hammerfest
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Hønefoss
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tromsø
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

CAMARAS VINTER

(Forts. fra s. 20.)

brakt videre til erkebiskopen som allerede neste dag ba om en forklaring fra de militære ledere. Under den nåværende lov kan ingen fengsles i over 60 dager uten tiltale. Svaret han fikk var det samme som før: De militære kjente intet til Vieira og Dida. General Muricy måtte ha begått en feil. (Generalen har vært medlem av den komiteen som siste år har arbeidet med kirke—stat problemene i Brasil, og han ble spurt av kommisjonens biskoper, på oppfordring fra Camara, om han ante noe om de forsvundne.)

Ingen vet idag om de to menn lever. Nylig avla Dom Helder, etter å ha fått et tips, et besøk på likhuset. For fire år siden fant han, etter å ha fått et lignende tips, den livløse og mishandlede kroppen til en av sine prester, padre Henrique, en kropp hvor det var festet en merkelapp: «Ukjent». Denne gang fant erkebiskopen kroppen til en annen «ukjent», en ung mann som offisielt hadde blitt drept i en trafikkulykke, men som hadde et lite rundt hull i hodet. Det var ikke Vieira eller Dida — men hvem var det?

Den samme dag som Dom Helder henvendte seg til de militære myndigheter forsvant et nytt offer, Antonio, som også arbeidet for Organisasjon Håp. Den 17. oktober ble Arnaldo tatt, og den følgende dag plukket ni menn i tre biler opp Diogo. Arnaldo var formann i et lokalt innbyggerråd, Dioges far var funksjonær ved Curiaens kontorer. Dagen etter tok man Carlito på samme måte. En av disse har blitt løslatt: Biu. Etter fem ukers forhør om Dom Helder, Operasjon Håp, bibelstudiene, ungdomsarbeidet osv. ble Biu løslatt med den forklaring at han hadde blitt arrestert ved en feil.

I denne atmosfære har Dom Helder levet hittil denne vinteren, som tidligere i 1973. Det merkelige er at den lille erkebiskopen under slike forhold stadig kan tale om fred og forsoning og håp. Men han kan det, uten, som han selv sier, et øyeblikk å ha følt hat i sitt hjerte.

Det sier noe om hans tro.

ST. OLAV'S REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

DRAMMEN

American Foto

SPECIALFORRETNING I FOTO OG
RAMMER

Engene 4 - Tlf. 83 11 45

Filla: Tollbodgt. 16 - Tlf. 83 65 65

ARENDAL

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tlf. 21 756 - Arendal - Tlf. 22 460

Studentlaget

Torsdag 17. januar kl. 19.30:

De tre religioner i Jerusalem.
Kåseri ved Klaus Schmidt.

Torsdag 14. februar kl. 19.30:

Kirkens målsetning i 70-årenes Norge.
Debatt innledet av Lars Roar Langslet og Helge Erik Solberg.

Torsdag 21. mars kl. 19.30:

Hvordan katedralene ble bygget.
Ved pater Ellert Dahl, o.p.

Torsdag 25. april kl. 19.30:

Skal Kirken analyseres politisk?
Ved studentprest Halvard Beck.

Fredag 24. mai kl. 19.30:

Semesterfest med generalforsamling.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 6. februar: Messe i St. Olavs kirke kl. 19.
Deretter samvær i foreningslokalet: GENERALFORSAMLING.
Alle interesserte damer er velkomne.

Drammens malerforretning

Inneh. Asbjørn Gundersen

Tlf. 83 19 16 - 83 33 32

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

FREDRIKSTAD

EDVARDBSEN & NORHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

FREDRIKSTAD

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056

FREDRIKSTAD

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

En katolsk røst i 1938

(Forts. fra s. 25.)

frihet til å leve sitt religiøse, åndelige og politiske liv uten ytre påtrykk fra flertallet, eller fra et mindretall som har grepet makten.

Vi er ganske åpent helhjertede tilhengere av den kristne stat som er til for menneskets skyld. Såvel fascismens som kommunismens sæd spirer bare på urettferdighetens mark, gjort fruktbar av en alminnelig utbredt overbevisning om at lederne av den ikke-totalitære stat mangler moralsk styrke og ikke fortjener folkets tillit.

Det å bevare eller skape en statsform der kristendommen virkelig kan trives, er derfor først og fremst et moralsk problem, et indre problem for det land det gjelder. I hvert tilfelle må både regjeringen og alle landets borgere gå inn for å råde bot på urettferdige forhold, løse sosiale og økonomiske problemer, og, så vidt mulig, forebygge fremtidig urettferdighet. De som har fått seg betrodd regjeringmakten, må strebe etter å gjøre seg verdige til folkets tillit.

Dette er de grunner vi gir for vår mening at den klokeste, men kanskje vanskeligste politikk amerikanerne kan føre, er å bevare en «positiv upar-

tiskhet» og vise sunn sans i bedømmelsen av de stridende parter i Spania. Man kan gi uttrykk for sitt bifall når det gjelder enkelte idéer og handlinger som er tilstrekkelig kjent, men ikke være en ukritisk tilhenger av den ene eller den annen part. Amerikanerne burde slutte med å kalle alt de ikke liker, for «fascistisk» eller «kommunistisk». De burde isteden prøve å sette seg grundigere inn i amerikanske problemer, ikke bare i håpet om å bidra til en fornuftig og rettferdig løsning av dem, men også med den tanke at de ved det løser en del av verdens problemer. Fremfor alt må vi vokte oss for å nære veksten av totalitære tendenser og hat til kristendommen ved å unngå alt som kan opphisse den hysteriske kritikk og mistillit som er selve livsnerven i disse to systemer. Fred kan skapes bare der godviljen rår, og når godviljen rår, er veien til fred åpen.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 50,— PR. ÅR

OSLO	OSLO
TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S ERLING THORNE Kaj Munks vel 41, Oslo 8 Tif. 23 02 40	Allslags snekkerarbeid utføres REIDAR MYRVOLD & SØN Gladsvei 23, Grefsen Tif. 21 18 32
T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ Ullevålsvn. 1 - Oslo Privat 55 77 87 - 69 43 72 Tif. 20 79 06 - 20 79 05	THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo Telefon 20 40 02 - 20 70 02

OSLO

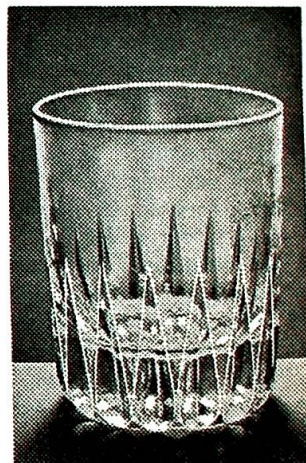
KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2 Oslo

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portofino”

Laget av tindrende klart glass.
Lekkert i utførelsen og stø i formen.

..Et alle tiders all-round glass..
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

TOM SAWYER

Mark Twains berømte guttebok, *Tom Sawyer*, skrevet for snart hundre år siden, er for lengst blitt en klassiker både i amerikansk litteratur og i verdenslitteraturen. Det er derfor ikke underlig at filmprodusenter, på jakt etter et godt tema, igjen har kastet seg over den, denne gangen som materiale til en musical. Noen ubestridt suksess kan man ikke si at resultatet er blitt. Melodiene og sangene er høyst middelmådige, ja, oftest direkte tamme og dårlige; og regien, ved *Don Taylor*, er konvensjonell og glattslikket inntil det banale. Miljøet er gjenskapt i glansbilde farger som vel må formodes å ha et ytterst fjernt forhold til dagliglivet i Missouri i det forrige århundre.

Allikevel er filmen interessant og innbyr til endel refleksjoner, både som et tidsfenomen og fordi noe av Mark Twains ord allikevel har overlevd den glatte fargeleggingen. For Mark Twains roman handler egentlig om frihet, og filmen bare fremhever dette. En av sangene i denne musicalversjonen, den beste i et ellers søt-suppeaktig selskap, anslår dette meget tydelig. Bare én gang i livet er mannen fri, heter det der, og dét er når han er gutt. Meget avdempet i filmen, men dog tydelig nok, er konflikten mellom samfunnet og individet, mellom ordnede samfunnsforhold og det frie liv i naturen. Denne konflikten er skildret som en konflikt mellom mannssamfunnet og kvinnesamfunnet. Samfunnet, det ordnede og etablerte, — paradoksalt nok, vil vel mange kanskje synes i vår feministtid, — er representert ved kvinnen, enten som mor, tante eller liten pike (= fremtidig hustru). Kvinnen representerer orden, disiplin, organisert samfunnsliv, religion, kort sagt, det vi forbinder med ordet sivilisasjon. Mannssamfunnet, eller rettere sagt,

Neste nr. av *St. Olav*:

Frankrikes atomopprustning og katolikkene

menneskesamfunn, er anarki, frigjøring fra alle bånd og all tvang, det er det frie liv i naturen og vennskap og samhold mellom menn. Men det er underforstått i filmen at kvinnens verden uunngåelig vinner over mannens. Hun tvinger ham med uendelig tålmodighet inn i de sosiale bånd og de sosiale forpliktelser, han giftes, blir ansvarsbevisst, lærer å tørke seg rundt munnen med serviett og hilse høflig på damer. Kort sagt, kvinnen siviliserer mannen. Men dypt inne i ham lever drømmen fra guttedagene, drømmen om den gang han var fri.

Tom Sawyer er derfor mer enn en

film over en klassisk og sjarmerende guttebok, nettopp fordi boken på en enkel og spennende måte uttrykker en konflikt som på utallige måter har gitt og gir seg uttrykk i amerikansk litteratur og film, nemlig konflikten mellom individ og samfunn, mellom villmark og sivilisasjon, mellom mann og kvinne. I dag, da Amerika er heller sparsomt på villmark og nesten kveles av for meget sivilisasjon, da er det kanskje guttedrømmen om de frie dager på en drivende flåte på Mississippi dukker opp igjen i en aura av lengsel.

P. H.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Age Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. ½ år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.